

Biodiversiteit actieplan gemeente Haaren

samenwerkingsverband Duurzame Driehoek

Grontmij Nederland bv
Eindhoven, 6 mei 2008

Verantwoording

Titel : Biodiversiteit actieplan gemeente Haaren
Subtitel :
Projectnummer :
Referentienummer :
Revisie :
Datum : Maart 2009

Auteur(s) : L. Verduijn en A. van de Ven
E-mail adres : l.verduijn@haaren.nl
Gecontroleerd door :
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door :
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Zernikestraat 17
5612 HZ Eindhoven
Postbus 1265
5602 BG Eindhoven
T +31 40 265 12 11
F +31 40 244 37 97
zuid@grontmij.nl
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Biodiversiteit.....	4
1.1	Wat is biodiversiteit?	4
1.2	Is biodiversiteit belangrijk?.....	4
2	Biodiversiteit in gemeente Haaren	6
2.1	Hoe is het gesteld met de biodiversiteit in de gemeente Haaren?	6
2.2	Wat doet de gemeente Haaren al voor biodiversiteit?.....	7
2.3	Duurzame Driehoek en biodiversiteit.....	7
3	De natuurambassadeur Haaren	8
3.1	De karakteristieke landschappen van de gemeente Haaren	8
3.2	De kansenkaart.....	10
3.3	De soortkeuze	10
3.4	Meeliftende soorten	10
4	Doelstellingen en middelen.....	11
4.1	Doelstellingen voor de vlinder.....	11
4.2	Algemene doelstellingen.....	11
4.3	Middelen.....	11
5	Uitvoeringsplan	12
5.1	Acties	12
5.2	Planning	13
6	Communicatieplan	14
6.1	Inleiding.....	14
6.2	Communicatiedoelstellingen	14
6.3	Doelgroepen.....	14
6.4	Interne communicatie.....	14
6.5	Externe communicatie	16
6.6	Communicatieplanning	16
7	Monitoring	17
8	Bijlagen	18
8.1	Richtlijnen voor beheer en inzaaien met wilde planten volgens het Heemconcept Gemeente Haaren	18
8.2	Projectvoorstel LNMH	18

1 Biodiversiteit

1.1 Wat is biodiversiteit?

Biodiversiteit is een breed begrip, iedereen heeft er wel eens van gehoord, maar weinig mensen kunnen aangeven wat er precies mee bedoeld wordt. Er bestaan veel verschillende definities van biodiversiteit. De bekendste en meeste gebruikte definitie is die van het “Verdrag inzake behoud van biodiversiteit” (Rio de Janeiro, 1992). In dit verdrag is biodiversiteit gedefinieerd als:

De variabiliteit onder levende organismen van allerlei herkomst, met inbegrip van, onder andere, terrestrische, mariene en andere aquatische ecosystemen en de ecologische complexen waarvan zij deel uitmaken, dit omvat mede de diversiteit tussen soorten, binnen soorten en van ecosystemen.

Dit is een erg uitgebreide en lastige definitie van het begrip biodiversiteit. In één zin zou je kunnen zeggen:

Biodiversiteit is de variatie tussen soorten, binnen soorten en van ecosystemen.

Wereldwijd gaat het erg slecht met de biodiversiteit. Uit tal van onderzoeken blijkt dat duizenden soorten uitsterven of met uitsterven bedreigd zijn, ook in Nederland. Volgens onderzoekers zitten we op dit moment in de zesde grote uitstervingspiek die de wereld tijdens haar bestaan heeft gekend. Andere uitstervingspieken werden veroorzaakt door ijstijden of een meteorietinslag (dinosauriërs). De huidige uitstervingspiek wordt echter veroorzaakt door ons, de mens, en dat is nog nooit vertoond. Volgens internationale natuurbeschermingsorganisaties (verenigd in de IUCN) wordt momenteel 40% van alle bekende dier- en plantensoorten met uitsterven bedreigd.

1.2 Is biodiversiteit belangrijk?

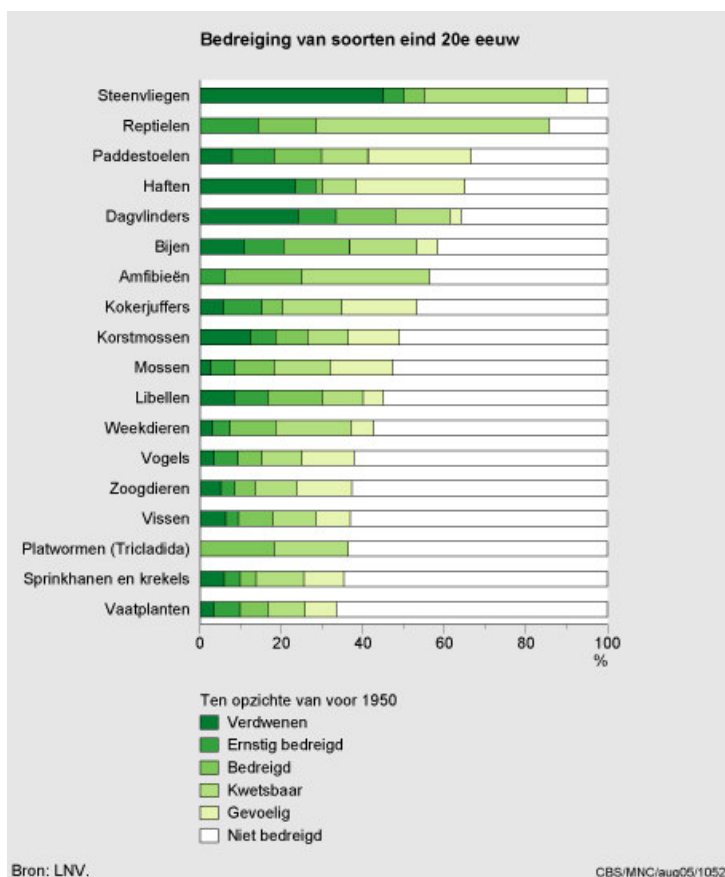
De wereldwijde achteruitgang van biodiversiteit is niet alleen erg omdat we daarmee minder mooie dieren en planten krijgen, er zijn veel meer gevolgen. Biodiversiteit is de pijler van al het leven op aarde. Biodiversiteit is de biologische levensverzekering van de mensheid, zoals Jan Pronk ooit zei. Biodiversiteit vervult tal van ecosysteemfuncties zoals:

- Regulatie (bv waterzuivering en klimaatverandering);
- Productie (bv landbouw, visserij, gezondheidszorg);
- Informatie (bv menselijk welbevinden).

Daarnaast heeft biodiversiteit ook een belangrijke economische waarde. Dit is één van de redenen waarom de gemeente Haaren zich duidelijk als een groene gemeente profileert. Voorbeelden van economische waarde van biodiversiteit zijn:

- Biodiversiteit bevordert gezondheid en kwaliteit van het leven;
- Dankzij biodiversiteit ontstaat een aantrekkelijke gezonde leefomgeving waar mensen graag wonen;
- Recreatie en toerisme worden aangetrokken door gebieden met een hoge biodiversiteit;
- Productie uit landbouw en veehouderij;
- Biodiversiteit zorgt voor een bufferende werking (bv water, vervuiling, luchtkwaliteit);

- Biodiversiteit is het natuurlijk kapitaal van de maatschappij. Van de rente kun je gemakkelijk leven maar op dit moment gebruiken we ook het kapitaal.

In figuur 1.1 is te zien dat in de laatste 50 jaar de biodiversiteit in Nederland sterk is afgenomen. Per soortgroep is aangegeven wat hoeveel procent van de soorten in een soortgroep bedreigd of zelfs uitgestorven is. Bij steenvliegen is te zien dat bijna de helft van de soorten in 50 jaar tijd uit ons land verdwenen is. Bij reptielen is duidelijk te zien dat vrijwel alle soorten bedreigd zijn.

2 Biodiversiteit in gemeente Haaren

2.1 Hoe is het gesteld met de biodiversiteit in de gemeente Haaren?

De belangrijkste gebieden voor biodiversiteit in de gemeente Haaren zijn de grotere natuurgebieden en landgoederen.

De Loonse en Drunense Duinen met Helvoirtse Hei, Afwateringskanaal, Guldenberg en De Brand (Hoornmanken Tiend) zijn belangrijke gebieden voor bosvogels, heidevogels en dagvlinders. In dit gebied voorkomende diersoorten zijn Waterspitsmuis, Kamsalamander, Boomkikker, Hazelworm, Grote weerschijnvlinder en Kleine ijsvogelvlinder. Wespendif, Zwarte specht, Groene specht, Roodborsttapuit en Boomleeuwerik zijn de belangrijkste soorten broedvogels in deze gebieden. Overigens ontbreken veel vogelsoorten die in dit soort gebieden thuishoren, zoals Nachtzwaluw, Duinpieper, Grauwe klauwier, Raaf en Draaihals.

De Leemkuilen is een belangrijk natuurgebied voor watervogels en amfibieën. Bijzondere soorten die hier voorkomen zijn Geoorde fuut, Dodaars, Ijsvogel, Wintertaling (broedvogels) en Boomkikker.

De landgoederen Zwijnsbergen, Eikenhorst, Nemerlaer, en het natuurgebied Brokkenbroek zijn belangrijk voor bosvogels, vleermuizen, dagvlinders. Bijzondere en kenmerkende soorten in deze gebieden zijn broedvogels als Groene specht, Boomklever, Appelvink, vleermuizen als Watervleermuis en Rosse vleermuis, vlindersoort Bruine eikenpage. Daarnaast komen op Nemerlaer ook de zeldzamere vleermuissoorten Franjestaart en Vale vleermuis voor.

Het dal van de Essche stroom en het Helvoirtsche Broek bestaan uit kleinschalige landbouw. Voor vogels van kleinschalige landbouwgebieden (Patrijs, Roodborsttapuit) en voor weidevogels (Grutto, Watersnip) zijn deze gebieden van groot belang binnen de gemeente Haaren. Hierbij moet opgemerkt worden dat de Grutto bijna niet meer als broedvogel voorkomt in het Helvoirtsche Broek. Voorts is het Helvoirtsche Broek van belang als foerageergebied van Kleine zwaan en Taigarietgans.

Het recreatieterrein Noenes, de omgeving Nieuwe weg, Haarendael en de omgeving van Belversedijk zijn gebieden met betekenis voor diverse soorten vogels, vleermuizen, amfibieën, etc. Vergeleken met hiervoor genoemde gebieden is de waarde minder groot, omdat hier minder (bijzondere) soorten voorkomen en vaak in lagere dichtheden.

Ook buiten de natuurgebieden moet rekening worden gehouden met het voorkomen van bijzondere soorten planten en dieren. In het algemeen zal het dan vooral gaan om bijzondere plekken, bijvoorbeeld specifieke poelen of sloten, slootoevers, bermen, etc. Ook komen buiten de natuurgebieden verspreide bosjes voor, die van belang zijn voor zowel natuur als landschap. Soorten die in het landelijk gebied, buiten de natuurgebieden, worden aangetroffen zijn verschillende vleermuissoorten, Steenuil, Patrijs, Roodborsttapuit, Groene specht, Boomleeuwerik, Poelkikker, Kamsalamander en Kleine modderkruiper (Rode Lijst- en Habitatrictlijn-soorten).

2.2 Wat doet de gemeente Haaren al voor biodiversiteit?

Momenteel worden er al allerlei projecten uitgevoerd, waarmee de biodiversiteit wordt gestimuleerd. Vooral in het kader van de reconstructie "De Meierij" vinden er allerlei acties plaats. Er worden ecologische verbindingzones gerealiseerd langs verschillende waterlopen in de gemeente, natuurgebieden ontsnipperd en natte natuurplek hersteld. Daarnaast is de gemeente Haaren momenteel bezig met het opstellen van een stimuleringskader Groen blauwe diensten, waarmee particulieren grondeigenaren voor de aanleg van bijvoorbeeld landschapselementen, subsidie ontvangen.

2.3 Duurzame Driehoek en biodiversiteit

Vanaf november 2003 hebben dertien gemeenten en de Provincie Noord-Brabant de intentieverklaring 'Duurzame Driehoek' getekend. In maart 2007 hebben ook drie andere gemeenten en de Brabantse Waterschappen deze verklaring ondertekend. Hiermee wordt de ambitie uitgedragen om de komende jaren in de driehoek 's-Hertogenbosch, Eindhoven en Tilburg een daadwerkelijke sprong te maken in een duurzame ontwikkeling. De deelnemende partijen willen de bestaande natuurlijke, historische en culturele waarden van het gebied, waaronder het Groene Woud, vergroten door de uitvoering van concrete projecten. Dit doen zij in actieve samenwerking met zoveel mogelijk maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, bedrijven en burgers.

De deelnemers van de Duurzame Driehoek hebben de Countdown 2010 verklaring ondertekend en geven daarmee aan zich extra te zullen inspannen voor het behoud van de biodiversiteit. Om hier concreet invulling aan te geven is het project 'Duurzame Driehoek adopteert soorten' opgestart, onder het motto: met meer soorten meer mans in de Duurzame Driehoek. De Duurzame Driehoek erkent daarmee het belang om biodiversiteit gezamenlijk en regionaal onder de aandacht te brengen van een breder publiek en zal lokale acties ter behoud en versterking van biodiversiteit voorbereiden en uitvoeren. Elke deelnemer heeft een biodiversiteitambassadeur benoemd en stelt een actieplan op.

3 De natuurambassadeur Haaren

In het vorige hoofdstuk is al gezegd dat biodiversiteit een abstract begrip is. Veel mensen weten niet wat er precies mee bedoeld wordt. Het is daarom goed om biodiversiteit een gezicht te geven. In 2008 adopteert de gemeente Haaren daarom een diersoort die typerend is voor de gemeente. Deze soort zal het gezicht worden van biodiversiteit in Haaren. Welke soorten in de gemeente voorkomen is sterk afhankelijk van de aanwezige landschappen en ecosystemen in de gemeente. In dit hoofdstuk wordt eerst beschreven welke landschapstypen in de gemeente Haaren voorkomen.

3.1 De karakteristieke landschappen van de gemeente Haaren

Het landschap van de gemeente Haaren kan worden onderverdeeld in dekzandruggen, dekzandvlaktes, beekdalen en de land- en stuifduinen. Er is sprake van een landschapsstructuur met verschillen tussen een open, halfopen en besloten landschapsbeeld. De diverse linten, vaak begeleid door (historische) bebouwing en laanbeplanting vormen belangrijke lijnvormige elementen binnen de landschapsstructuur.

Dekzandruggen

Dekzandruggen ontstonden na het afzetten van de grote pakketten fijn zand, door het regelmatig droogvallen van de naastgelegen beken. Het zand uit de laagtes werd dan als een wal naast de beken afgezet. Vaak werd deze wal iets hoger dan de achtergelegen dekzandvlakte.

Om de bodems vruchtbaarder te maken ten behoeve van de akkerbouw, werd het potstalsysteem uitgevonden. 's Nachts werden de dieren op stal gehouden. Meestal graasden de dieren overdag op de heide en in het bos. Ze kregen dan 's avonds extra groenvoer uit de beekdalen, die meestal als hooiland gebruikt werden. De mest die ze produceerden in de stal, kon uitgereden worden op de hydrologisch gunstige bodems. Door het potstalsysteem ontstonden nabij de nederzettingen de enkeerdgronden en laarpodzolgronden. Ze liggen bij de oude nederzettingen Laar, Winkel, Belvert, Cromvoirt, Helvoirt, Heesakkers, Noenes en Kerkeind. Het zijn door mensenhanden gemaakte bodems, die feitelijk op het afgezette dekzand liggen. Ook nu nog zijn die bodems relatief voedselrijk en worden ze voor de akkerbouw gebruikt. Op locaties waar meerdere boerderijen werden gevestigd, ontstond een complex van akkerbouwgronden, meestal es, eng of enk genoemd. In de gemeente Haaren is de Belversche Akker nog een waarneembaar voorbeeld.

Dekzandvlaktes

Deze zijn ontstaan door grote pakketten fijn zand, die door de wind zijn afgezet. In die tijd was het veel droger dan nu, waardoor de wind vrij spel had in de lager gelegen drooggevallen wateren, zoals de Noordzee, en het zand meevoerde. Deze situatie is nog kenmerkend voor grote delen van de Haaren zoals de Hoornmanken Tiend (met leem in de ondergrond), het Hengstven (zonder leem), het Brokkenbroek (met leem), de Leemkuilen (inmiddels door afgraving zonder leem) en de vlakte van de Essche Stroom (met leem). Aan het einde van het Midden-Weichselien hadden de grote beken zoals de Essche Stroom zich alweer tamelijk diep in de dekzandvlakte ingesneden. Meestal zijn de bodems van de dekzandvlaktes voedselarm en is de grondwaterstand erg laag.

Beekdalen

De beekdalen stroomden door de dekzandvlakten en worden omgeven door de dekzandruggen. De richting van de beekdalen werd door de grote dekzandruggen geblokkeerd. De beken zoals de Zandleij, Ruijsbossche waterloop en Essche stroom werden naar het oosten afgebogen. Het Helvoirts Broek (dal van de Broekleij) is een fossiel beekdal met een slechte afwatering, waarin zich gedurende het Subboreaal, ca. 5000 jaar geleden, *veen* ontwikkelde. Dit beekdal is van regionaal belang. De lager gelegen beekdalen bestaan vooral uit oorspronkelijk natte, maar thans (matig) vochtige tot incidenteel natte *beekeerd*-, *veen*- en *moerige gronden*. Beide laatstgenoemde bodemtypen komen alleen in het Helvoirts Broek en plaatselijk in het dal van de Essche Stroom voor. Ten dele zijn ze gediëpplagd. Het betreft dan *vlakvaaggronden*. Dit zijn jonge gronden zonder duidelijke bodemvorming. De beekdalflanken bestaan veelal uit thans matig droge *gooreerdgronden*. In de Hoornmanken Tiend en het Brokkenbroek bestaat de bodem vooral uit vochtige, maar 's zomers vrij sterk uitdrogende *leemgronden*.

Land- en stuifduinen

Van nature komen op dekzandvlaktes aaneengesloten bossen voor, die wel bestand zijn tegen de droogte. Hier ontstonden relatief voedselarme *veldpodzolgronden* en *duinvaaggronden*. Deze typen komen in Haaren voor op de oorspronkelijke heide en het stuifzand zoals de Helvoirtse Heide, Hooge heide, Heikant, Heihoek, Guldenberg en Distelberg.

Tot in de 19^e eeuw werden die bossen echter op grootschalige wijze gekapt, ten behoeve van brandhout en om vlaktes te creëren voor het extensief beweiden van schapen. Dit kappen werd nog versterkt door de toenemende landbouwkennis, die het mogelijk maakte vanaf de 19^e eeuw de dekzandvlaktes op kleine schaal agrarisch in gebruik te nemen. Dit leidde tot de heidevegetatie. Heide ontstaat op schrale bodems als de snelgroeïende vegetatie, zoals boompjes en grassen, weggehaald worden. Meestal is de heide droog, maar op die plaatsen waar het grondwater niet weg kan (bijvoorbeeld door een leemlaagje in de bodem), kan plaatselijk natte heide ontstaan. Als gevolg van overbeweiding verdween de (heide)vegetatie op sommige plaatsen. Het zand lag vervolgens onbeschermd op de vlakke en de wind had vrij spel. Hier ontstonden land- en stuifduinen. Het oorspronkelijk vlakke dekzandgebied werd op deze manier meer heuvelachtig, met uitgeblazen dalen waar het zand werd weggeblazen en heuvels tegen de bosranden, waar het zand werd afgezet. Deze stuifduinen werden gezien als bedreiging voor de landbouw, omdat het door de wind meegevoerde zand de gronden regelmatig ongeschikt maakte. Vanaf de jaren '20 in de 20^e eeuw vond dan ook grootschalige herbebossing door de overheid van de open zandvlaktes plaats, waaronder de Loonse en Drunense duinen. Deze herbebossing gebeurde meestal met sparren en dennen, omdat dit hout zich na de kap goed leende als steunpalen voor de mijnen.

De Loonse en Drunense duinen zijn van internationaal belang. Op nattere dekzandvlaktes, door een ondoorlatende leemlaag en kwel, ontstond bijvoorbeeld het Brokkenbroek en het Hoornmanken Tiend. Deze geschiedenis is typisch voor de hogere zandgronden in Nederland. Daarom worden ook internationaal dergelijke dekzandvlaktes met stuifduingebieden hoog gewaardeerd. De provincie heeft de bos-, heide- en zandverstuivingsgebieden in de Loonse en Drunense duinen aangewezen als aardkundig waardevol gebied.

3.2 De kansenkaart

De provincie Noord-Brabant ontwikkelt momenteel interactieve kaarten waarin gegevens over het voorkomen van soorten en het leefgebied binnen een bepaalde gemeente worden gecombineerd tot kansenkaarten per gemeente. De soortenkaarten geven aan welke soorten er in welke gemeente voor komen. Het betreft prioritaire soorten en andere 'bijzondere' soorten. De kansenkaart geeft daarentegen zicht op welke soorten in welke gemeente voor *kunnen* komen. Hier betreft het alleen prioritaire soorten. Voor gemeente Haaren geldt de vraag: 'Voor welke soorten is voor onze gemeente relatief belangrijk?'

De kansenkaart van de provincie geeft voor de gemeente Haaren aan dat de Boomkikker, Kamsalamander (Herpetofauna) en de Ruige dwergvleermuis (zoogdieren) de belangrijkste 'bijzondere' soorten zijn. 'Bijzonderde' dagvlinders die voor de gemeente Haaren worden aangegeven op de kansenkaart zijn: Bont dikkopje, Donker pimperlauwtje, Pimpelblauwtje, Kleine ijsvogelvlinder, Bruine eikenpage, Gentiaanblauwtje, Heideblauwtje en Kommavvlinder. Ook geeft de kansenkaart nog een aantal bijzondere flora soorten, zoals Grote Biesvaren en Witte rapunzel en broedvogels zoals Grauwe Klauwier en Kwartelkoning aan.

3.3 De soortkeuze

De gemeente Haaren kies voor de vlinder als ambassadeur van de gemeente Haaren. De vlinder is een soort die veel mensen aanspreekt (een aaibare soort). Binnen de gemeente Haaren liggen veel kansen om maatregelen te nemen om de vlinder te stimuleren. Doordat vlinders van bloeiende planten houden zullen deze maatregelen ook nog een positief effect hebben op de uitstraling van de gemeente. Ook is het voor inwoners zelf eenvoudig om maatregelen te treffen, waarmee vlinders worden gestimuleerd.

Leefgebied:

Het leefgebied van vlinders, verschilt per soort. Sommige vlindersoorten zijn het liefst in of bij bossen, andere soorten hebben voorkeur voor grassen. Voor de vlindersoorten die in de afgelopen jaren binnen de gemeente Haaren zijn waargenomen zijn de volgende waardplanten van belang die in de bermten gezaaid kunnen worden: pinksterbloem, look zonder look, struikheide, schapenzuring, veldzuring, rolklaver, kleine klaver, hopklaver, grote pimperlauwtje, wilde peen, pastinaak, dophei en brem.

Sterk gelijkende soorten:

Naast vlinders zijn libellen en sprinkhanen ook vaak afhankelijk van hetzelfde leefgebied.

3.4 Meeliftende soorten

De gemeente Haaren wil vooral dat alle vlinders in de gemeente Haaren profijt hebben van de maatregelen die worden getroffen. Hierdoor zal gezorgd worden voor nectarplanten voor veel soorten. Hier zullen in ieder geval ook libellen en sprinkhanen veel profijt van hebben.

4 Doelstellingen en middelen

4.1 Doelstellingen voor de vlinder

1. Het versterken van de vlinderpopulatie en uitbreiding van het vlinderbiotoop in de gemeente Haaren;
2. De inwoners van de gemeente Haaren informeren over de biodiversiteit in de gemeente Haaren en specifiek over vlinders om zo betrokkenheid te creëren.

4.2 Algemene doelstellingen

Algemene doel: het stimuleren van de biodiversiteit in de gemeente Haaren.

4.3 Middelen

De bovengenoemde doelstellingen zullen in twee verschillende trajecten bereikt worden. De gemeente zal aan de slag gaan met het project Vlinderrijke bermen gemeente Haaren. De stichting Landschap Natuur en Milieu Haaren is gekomen met een actieplan gericht op communicatie over vlinders, wat zij in 2009 zullen uitvoeren. Daarnaast is de gemeente ook van plan om aan de slag te gaan met de realisatie van de droge ecologische verbindingzones die binnen de gemeente zijn aangewezen. Hier kunnen prima maatregelen voor vlinders aan worden gekoppeld. Verder zal het ook kansen bieden om bij nieuwe projecten, bijvoorbeeld aanpassingen aan wegen, afspraken te maken om hier maatregelen voor vlinders aan te koppelen.

5 Uitvoeringsplan

5.1 Acties

Project	Omschrijving	Trekker	Partners	Planning	Kosten	Financiering	Opmerkingen
1. Het versterken van de vlinderpopulatie en uitbreiding van het vlinderbiotoop voor bermen en slootkanten in de gemeente Haaren							
Plan vlinderrijke bermen gemeente Haaren	Beheer en inzaaien van bermen in de gemeente	Gemeente Haaren		2009-2010	€ 81.250	50% gemeente, 50% subsidie soortenbeleid	
Realiseren droge EVZ's	Binnen het gemeente worden op dit moment EVZ's door het waterschap gerealiseerd langs waterlopen. Het is ook de bedoeling dat er een aantal droge EVZ's worden gerealiseerd en hiervoor staat de gemeente aan de lat.	Gemeente Haaren		Vanaf 2010	Onbekend	100% subsidie vanuit de provincie mogelijk.	
Stimuleringskader Groen Blauwe diensten	De gemeente is op dit moment bezig met het uitwerken van een subsidiekader voor bijvoorbeeld het aanleggen van landschaps-	Gemeente Haaren en Particulieren		Van 2009-2012	€ 240.000	50% gefinancierd door de gemeente en 50% door de provincie.	

	elementen en bloemrijke randen						
Maatregelen voor vlinders stimuleren bij nieuwe projecten	Op het moment dat er bijv. aanpassingen plaatsvinden aan wegen, hier maatregelen voor vlinders aan koppelen	Gemeente Haaren		Vanaf 2009	Onbekend	Afhankelijk van het project.	
2. De inwoners van de gemeente Haaren informeren over de biodiversiteit in de gemeente Haaren en specifiek over vlinders om zo betrokkenheid te creëren							
Vlinder activiteiten	Er worden verschillende activiteiten in de gemeente gepland waar inwoners van de gemeente aan kunnen deelnemen om zo kennis op te doen over de vlinders	Stichting LNMH	Gemeente Haaren	2009	€ 2000,00	Subsidie provincie Noord-Brabant	

5.2 Planning

Plan vlinderrijke bermen gemeente Haaren

Inzaaien bermen in september 2009. Daarna zal er een aantal jaar op basis van monitoring gericht beheer worden uitgevoerd, om duurzaam aantrekkelijke bermen voor vlinders te krijgen.

Realiseren droge EVZ's

Het is de bedoeling dit project te koppelen aan de projecten die worden uitgevoerd in het kader van de reconstructie. Het is de planning hier in 2010 een start mee te maken.

Stimuleringskader Groen Blauwe diensten

Op dit moment is het plan gereed. Nu staat de provincie aan de lat om aan te geven hoe we verder invulling geven aan dit plan en dan kan er met het stimuleringskader aan de slag worden gegaan. Er is op dit moment de afspraak gemaakt voor 4 jaar, dus van 2009 tot en met 2012.

Maatregelen voor vlinders stimuleren bij nieuwe projecten

Dit is afhankelijk van wanneer er zich projecten aandragen waarbij het interessant is om maatregelen voor vlinders te nemen.

Vlinderactiviteiten

3 maart 2009 lezing vlinders

4 april 2009 onderhoudsbeurt vlindertuin achter De Leyenhof in Helvoirt;

16 mei 2009 excursie naar het Kruidenrijk in Haaren;

3 juli 2009 lezing over nachtvlinders;

21 maart 2009 tot en met 21 september 2009 fotowedstrijd

6 Communicatieplan

6.1 Inleiding

De gemeente Haaren heeft de Countdown 2010 verklaring ondertekend. Deze verklaring is in het leven geroepen om de achteruitgang van de biodiversiteit een halt toe te roepen. Met het ondertekenen van de Countdown 2010 verklaring heeft de gemeente aangegeven dat ze zich actief zal inspannen om de teruggang van biodiversiteit in Haaren om te keren in een toename van biodiversiteit. De gemeente gaat hiervoor de medewerkers van de eigen organisatie, maar vooral ook haar inwoners zelf stimuleren om dit te bereiken. In dit communicatieplan wordt beschreven hoe de gemeente om zal gaan met communicatie naar de medewerkers van de gemeente en haar inwoners.

6.2 Communicatiedoelstellingen

De communicatiedoelstelling van het project de Duurzame Driehoek adopteert soorten is inwoners en gemeenteambtenaren bewust te maken van biodiversiteit, door te laten zien hoe aantrekkelijk het kan zijn om deze biodiversiteit te stimuleren.

6.3 Doelgroepen

De doelgroepen binnen het project zijn:

- gemeenteraad gemeente Haaren;
- medewerkers gemeente Haaren;
- inwoners gemeente Haaren.

De gemeenteraad is de democratisch gekozen vertegenwoordiging van de bevolking in de gemeente Haaren. De raad beslist uiteindelijk of er projecten worden uitgevoerd en waar de prioriteiten liggen. Het dus van groot belang de gemeenteraad te betrekken bij het biodiversiteitactieplan en goed en tijdig te informeren.

De medewerkers van de gemeente Haaren zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van acties in de openbare ruimte voor vlinders. Het is daarom belangrijk hun enthousiast te krijgen over het nemen van maatregelen voor vlinders.

Het doel van het project is om de inwoners van de gemeente bewust te laten worden van het belang van biodiversiteit, want alleen dan zullen zij bereid zijn hier in te investeren. Bijvoorbeeld door hun tuinen aantrekkelijk te maken voor vlinders en geen afval te laten slingeren in bermen.

6.4 Interne communicatie

Communicatie binnen de gemeentelijke organisatie is interne communicatie. Het doel van interne communicatie is de ondertekening van de Countdown verklaring en het thema biodiversiteit bij alle medewerkers onder de aandacht te brengen. Uiteindelijk zou door middel van interne communicatie een verandering van gedrag kunnen optreden. We willen dat medewerkers biodiversiteit als een kans gaan zien.

Benoem per doelgroep de middelen en het doel:

Doelgroep	Middelen	Doel
Gemeenteraad	Actieplan laten vaststellen en duidelijk maken wat voor resultaten hiermee te bereiken zijn.	Draagvlak bij de gemeenschap krijgen en Indien nodig financiële ondersteuning voor acties.
Medewerkers	Informeren en afdelingsuitje	Medewerkers enthousiast krijgen voor het nemen van maatregelen voor vlinders.

6.5 Externe communicatie

De communicatie tussen de gemeente en de verschillende doelgroepen is externe communicatie. Een van de belangrijkste doelstellingen van het biodiversiteit actieplan is het betrekken van de inwoners van de gemeente Haaren bij de uitvoering van activiteiten in het kader van dit biodiversiteitactieplan. Externe communicatie is dan ook zeer belangrijk en is doorslaggevend voor het succes van het biodiversiteit actieplan.

Benoem per doelgroep de middelen en het doel:

Doelgroep	Middelen	Doel
Inwoners	Informeren en betrekken bij acties	Inwoners bewust laten worden van biodiversiteit, waardoor ze bereid zijn zich hiervoor in te zetten.

6.6 Communicatieplanning

Zet een globale communicatieplanning op (hier alvast een eerste aanzet):

Maand/jaar		Doel
mei '09	Vaststellingstraject actieplan door gemeenteraad	Het actieplan is vastgesteld, er kan gestart worden met de uitvoering
maart '09	Start uitvoeringsprojecten	De verschillende projecten moeten op de rails gezet worden

7 Monitoring

Eén van de maatregelen bij het inzaaien van de bermen is monitoring, zodat op basis van deze gegevens het beheer kan worden bijgesteld. Daarnaast is het idee om inwoners hun waarnemingen te laten doorgeven op bijvoorbeeld een bepaalde website. Hiermee worden enerzijds de vlinders gemonitord en anderzijds is hiermee inzicht te krijgen in de betrokkenheid van de inwoners.

8 Bijlagen

- 8.1 Richtlijnen voor beheer en inzaaien met wilde planten volgens het Heemconcept Gemeente Haaren**
- 8.2 Projectvoorstel LNMH**